

Yötyön teettäminen. Uimahallitilojen ja saunojen puhtaanapitotyö sekä vesinäytteiden ottaminen.

6/2024, annettu 30.9.2024.

Oikaisuvaatimus hylättiin.

Oikaisuvaatimuksen tekijä: X Oy

Vireille: 18.6.2024

Oikaisuvaatimuksen kohde: Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen päätös LSAVI/7342/2024, joka on annettu 21.5.2024.

X Oy (työnantaja) on hakenut Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelta lupaa teettää yötyötä kaupunki A:n uimahallien ja sen B:n virkistysalueen työntekijöillä ajalla 23.4.2024–23.4.2026. Lupaa on haettu uimahallien seitsemälle laitospäivälle ja neljälle laitoshuoltajalle sekä B:n virkistysalueen kolmelle laitoshuoltajalle. Uimahallit avautuvat asiakkaiden käyttöön kello 6. Ennen tätä laitospäivien on otettava vesinäytteet ja laitoshuoltajien on siivottava niin kutsutut kriittiset asiakastilat. B:n virkistysalueen laitoshuoltajien on saatava saunat pestyä joka päivä ja työ voi alkaa vasta kello 20.30. Jos työ tehtäisiin aamulla, tulisi saunat saada siivottua ennen kello 7 ja 9, jolloin niitä aletaan lämmittää. Tällöin työn tulisi alkaa kello 4–4.30 välillä. Kahviota pääsee siivoamaan kello 21 jälkeen. Lupaa on haettu, jotta työt voitaisiin järjestää niin, että B:n virkistysalueella laitoshuoltajien työaika sijoittuisi ajalle kello 16–00.09 sekä uimahallien laitospäivien työaika ajalle kello 5.45–14.40 ja laitoshuoltajien työaika ajalle kello 5.30–13.39.

Työnantajan asiassa antaman lisäselvityksen mukaan yötyötä on teetetty sekä laitospäivillä että laitoshuoltajilla jo ennen luvan hakemista. Luvan myötä olisi tarkoitus lisätä yöaikaan tehtävien

tuntien määrää aikaistamalla siivoustyön aloittamista. Työnantaja kertoo olleensa siinä käsityksessä, että lupaa ei tarvita, koska yöaikaan teetetävän työn määrä on ollut vähäinen.

Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue on hylännyt työnantajan hakemuksen, ja katsonut, että yötyön teettämiselle ei ole toiminnan luonteesta johtuvaa välttämätöntä syytä. Perusteluissa viitataan työtuomioistuimen antamaan päätökseen TT 2022:51, jonka mukaan lupaa yötyön teettämiseen ei myönnetty uimahallissa suoritettavaan tavanomaiseen puhtaanapitotyöhön. Aluehallintoviraston mukaan työnantajan on pyrittävä toimimaan siten, että säännöllistä yötyötä ei synny ja tarvittaessa resurssoida työn tekemistä siten, että se voidaan suorittaa päiväsaikaan.

X Oy pyytää työneuvostoa oikaisemaan aluehallintoviraston tekemän päätöksen ja myöntämään sille luvan yötyön teettämiseen alkuperäisen hakemuksen mukaisesti. Yhtiön laitospäälliköt joutuvat tarkistamaan päivittäin uima-allasveden laadun ja kemikaalipitoisuuden ennen kuin altaiden käyttö voidaan sallia asiakkaille kello 6 alkaen. Työ on suoritettava päivittäin, koska automaattiannostelijat voivat vikaantua yön aikana, minkä seurauksena allasvedessä saattaa olla kemikaaleja väärässä suhteessa tai niitä ei ole lainkaan. Työnantajan mukaan yötyötä tarvitaan, jotta kemikaaliturvallisuuteen liittyvä työtehtävä voidaan ajoittaa niin, että se voidaan suorittaa aikana, jolloin uimahallitiloissa ei ole asiakkaita. B:n virkistysalueella kaupunki tarjoaa sähkö- ja savusaunapalvelua iltaisin kello 20.30 saakka, ja saunojat poistuvat tiloista noin kello 21. Savusaunojen lämmitykseen tulee aamulla ja aamupäivällä varata riittävän pitkä aika ja siksi savusaunojen lämmitys alkaa kello 7 ja asiakkaat pääsevät saunaan noin kello 13. Lämmityksen aikana saunoja ei voida siivota, koska saunat ovat täynnä savua, ja silloin on häikämyrkytysvaara. Saunomisaikana eli aikavälillä kello 13–20.30 siivousta ei voida suorittaa kuumuuden vuoksi. Saunojen aukioloaika johtaa siihen, että puhtaanapito on suoritettava aikaisin aamulla tai myöhään illalla. Siivoustyön ajoitus aikaiseen aamuun johtaisi työn osa-aikaisuuteen, jota yhtiö ei suosi. Työnantaja perustelee yötyön tarvetta myös työturvallisuudella.

Pääluottamusmies Y on puoltanut työnantajan hakemusta. Työsuojelullisista syistä B:n virkistysalueen savusaunoja ei voida puhdistaa lämmityksen aikana savun ja häikämyrkytysvaaran johdosta. Uimahallien huolto- ja kunnossapitotyöt on suoritettava ennen asiakkaiden saapumista, ja näytteet on otettava aamuisin ennen kello 6.

Työnantaja on vielä työneuvoston pyynnöstä selvittänyt, että A:n kaupungin uimahalleista C, D, E, F ja G vähintään yksi aukeaa yleisölle arkipäivisin kello 6. Poikkeuksia aukioloajoissa voi olla joidenkin juhlapäivien osalta (joulu, itsenäisyyspäivä tms.). Huoltotöiden vuoksi uimahallit ovat vuorotellen kiinni kesällä noin kuukauden. Vesinäytteet otetaan joka päivä maanantaista sunnuntaihin. Vesinäytteen ottoon kuluu muutama minuutti/allas ja tulos saadaan heti. Ennen kello 6 jokaisesta altaasta otetaan vesinäytteet käsikäyttöisellä mittarilla. Tämän jälkeen tuloksia verrataan vedenkäsittelyjärjestelmän omiin mittauksiin ja varmistetaan, että järjestelmä syöttää oikean määrän kemikaaleja allasveteen. Mikäli näytteenotossa todetaan, että altaassa on haitallinen määrä kemikaalia, altaat suljetaan. Tämä vaihe on toteutettava ennen hallien avaamista, jotta vältetään mahdollisilta henkilövahingoilta.

B:n virkistysalueen saunat ovat käytössä samoilla aukioloajoilla ympärivuoden jokaisena päivänä, paitsi 24.–25.12. Sähkösaunat ovat lämpiminä kello 9–20.30 ja savusaunat ovat kello 13–20.30. Savusaunojen lämmitys alkaa kello 7. Vasta kello 20.30 jälkeen saunojen lämpötila alkaa laskea pikkuhiljaa.

Ennen saunojen siivouksen aloittamista saunoja on yritettävä viilentää niin paljon kuin se on mahdollista, esimerkiksi järjestämällä läpiveto saunatiloihin. Näin on toimittava, jotta työskentelyolosuhteet olisivat inhimillisemmät (mm. työturvallisuuslaki 39 §), ja jotta puhdistusaineet eivät höyrystyisi hengitykseen. Viilentämistä ei voi tehdä aiemmin, koska tiloissa saunotaan koko päivän ajan.

Kaikkien saunojen ja suihkutilojen siivoukseen menee aikaa päivittäin noin 5–6 tuntia, ja siksi siivousta on suorittanut kaksi henkilöä samanaikaisesti.

TYÖNEUVOSTON PÄÄTÖS

Oikaisuvaatimus hylätään.

Päätöksen perustelut

Työnantaja on hakenut lupaa teettää uimahallin ja saunojen puhtaanapitotyötä sekä vesinäytteiden ottamista uima-altaan vedestä yöaikaan. Asiassa on ensin tarkasteltava, onko kysymys mahdollisesti työstä, johon ei tarvittaisi lainkaan poikkeuslupaa.

Työaikalain (872/2019) 8 §:n 2 momentissa on luetteloitu ne työt ja tehtävät, joissa säännöllinen yötyö (työ ajalla kello 23–6) on mahdollista ilman poikkeuslupaa. Työtuomioistuin on tuomiossaan TT 2022:51 katsonut, että uimahallin ylläpitosiivousta ei voida pitää luettelon 3 kohdassa tarkoitettuna huolto- ja korjaustyönä. Työtuomioistuin ei pitänyt uimahallin ylläpitosiivousta myöskään sellaisena, jota ei voida tehdä työaikalain 8 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettulla tavalla samanaikaisesti työpaikalla tehtävän säännöllisen työn kanssa.

Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa ei ole tullut esille sellaisia seikkoja, joiden perusteella olisi perusteita poiketa edellä esille tuodusta uimahallin tilojen puhtaanapitotyötä koskevasta tulkinnasta. Näin ollen uimahallin ja saunojen puhtaanapitotyön suorittaminen yöaikaan on mahdollista vain, mikäli siihen myönnetään poikkeuslupa.

Työaikalain 39 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan aluehallintovirasto voi määräämillään ehdoilla myöntää luvan teettää yötyötä työssä, jota on toiminnan luonteen vuoksi välttämätöntä tehdä yöllä ja jota ei voida vaikeuksitta tehdä pelkästään päiväsaikaan. Poikkeusluvan myöntämisen edellytyksenä on, että yhtä aikaa täyttyvät vaatimukset siitä, että työtä on toiminnan luonteen vuoksi välttämätöntä tehdä yöllä ja että sitä ei voida vaikeuksitta teettää pelkästään päiväsaikaan. Lupaharkinnassa on kiinnitettävä huomiota objektiivisesti todettavissa oleviin seikkoihin, joiden johdosta yötyön teettämisen arvioidaan olevan ensinnäkin työaikalain 39 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu tavoin välttämätöntä. Välttämättömyys-edellytyksen täyttyminen ei kuitenkaan yksinään riitä vaan sen lisäksi kysymys on oltava työstä, jota ei voida vaikeuksitta teettää pelkästään päiväsaikaan.

Työneuvosto ei ole aiemmassa käytännössään (ks. ainakin päätökset asioissa dnro 37/2021 ja dnro 14/2018) myöntänyt poikkeuslupaa uimahallitilojen puhtaanapitotyöhön. Myös työtuomioistuimen tuomion TT 2022:51 mukaan ylläpitosiivousta ei ollut välttämätöntä tehdä yöllä vaan esimerkiksi käyttöaikoja porrastamalla siivoustyö voitiin tehdä samanaikaisesti työpaikalla tehtävän muun säännöllisen työn kanssa. Edellytyksiä työaikalain 39 §:n 1 momentin 3 mukaisen poikkeuslupan myöntämiseen ei katsottu olleen.

Oikaisuvaatimuksen kohteena olevan työn suorittamista voidaan pitää työnantajan kertomalla tavalla haasteellisena uimahallien aukioloajoista, saunojen käyttöajoista ja saunojen jäähtymisen vaatimasta ajasta johtuen. Työn suorittamisen vaikeudet eivät kuitenkaan sellaisinaan mahdollista poikkeuslupan myöntämistä, vaan työn on oltava ensinnäkin luonteeltaan sellaista, että se on välttämätöntä suorittaa yöaikaan. Sen lisäksi työn on oltava sellaista, jota ei voida vaikeuksitta teettää pelkästään päiväsaikaan.

Työn ajoittuminen yöaikaan hakemuksessa kerrotuilla työpaikoilla perustuu pitkälti tilojen käyttöaikoihin. Näin ollen kysymys ei ole äkillisestä tai yllättävästä yötyötä vaativasta tapahtumasta vaan tosiseikasta, johon työnantajana oleva yhtiö on voinut varautua etukäteen. Asiassa ei ole tullut esille sellaisia työn luonnetta koskevia seikkoja, joiden perusteella työtä olisi välttämätöntä teettää yöaikaan. Kun poikkeuslupan myöntämisen edellytyksenä oleva välttämättömyys-vaatimus ei täyty, ei ole tarpeen ottaa kantaa siihen, olisiko kysymys työstä, jota ei voida vaikeuksitta suorittaa pelkästään päiväsaikaan. Työneuvosto harkitsee oikeaksi hylätä oikaisuvaatimuksen siltä osin kuin se koskee uimahallien ja saunojen tavanomaisen puhtaanapitotyön teettämistä yöaikaan.

Erikseen on vielä arvioitava laitosten suorittamaa vesinäytteidenottoa. Työaikalain 8 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan säännöllinen yötyö on mahdollista ilman poikkeuslupaa ”työssä, jota ei voi tehdä samanaikaisesti työpaikalla tehtävän säännöllisen työn kanssa”. Säännöksen perustelujen (HE 158/2018 vp, s. 83) mukaan yötyötä voitaisiin teettää säännöllisesti töissä, jotka esimerkiksi työstä aiheutuvan melun, pölyn tai muun häiriön vuoksi haittaavat säännöllisen työn tekemistä. Lisäksi työntekijöiden työturvallisuus tai asiakkaiden turvallisuus saattavat vaatia työn tehtäväksi yöaikaan.

Työnantajan mukaan vesinäytteitä otetaan uimahallien vesistä joka päivä maanantaista sunnuntaihin ennen kuin hallin on tarkoitus avautua asiakkaille. Jos uimahalli avautuu kello 6, on

näyte otettava ennen uimahallin avautumista eli yöaikaan. Näyte otetaan käsikäyttöisellä mittarilla. Näytteenottoon kuluu muutama minuutti/allas ja tulos saadaan heti. Tuloksia verrataan vedenkäsittelyjärjestelmän omiin mittauksiin ja varmistetaan, että järjestelmä syöttää oikean määrän kemikaaleja allasveteen. Mikäli tulos osoittaa, että altaassa on haitallinen määrä kemikaalia, altaat suljetaan.

Työnantajan mukaan vesinäytteet on otettava ennen uimahallien avautumista, jotta vältetään mahdollisilta henkilövahingoilta. Työneuvoston käsityksen mukaan asiakkaiden turvallisuus olisi kuitenkin mahdollista varmistaa siten, että altaiden käyttö sallitaan kello 6 jälkeen heti sen jälkeen, kun näytteet on otettu ja vesi todettu turvalliseksi. Tällöin näytteet voitaisiin ottaa kello 6 eikä tarvetta yötyön teettämiselle syntyisi. Vesinäytteiden ottamisen ajankohtaan vaikuttaa lähinnä vain uimahallin aukioloajat. Näin ollen kysymyksessä ei voida katsoa olevan työaikalain 8 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettu työ, jota voitaisiin teettää säännöllisesti ilman poikkeuslupaa. Vesinäytteiden ottaminen yöaikaan ennen kello 6 on mahdollista vain työaikalain 39 §:n 1 momentissa tarkoitettulla poikkeusluvalla.

Työneuvosto on edellä päätynyt siihen, että poikkeuslupan myöntäminen ei ole mahdollista uimahallin ja saunojen tavanomaiseen puhtaanapitotyöhön, koska työtä ei sen luonteen vuoksi ole välttämätöntä tehdä yöaikaan. Samaa lopputulosta työneuvosto pitää oikeana arvioitaessa vesinäytteiden ottamista. Kun vesinäytteiden ottamisen ajoittuminen yöaikaan määräytyy uimahallin avautumisajan perusteella, ei kysymys ole työaikalain 39 §:n 1 momentissa tarkoitettusta poikkeuslupan myöntämisen edellytyksenä olevasta välttämättömyydestä. Poikkeuslupaa ei voida myöntää vesinäytteiden ottamiseksi yöaikaan.

Edellä esitetyillä perusteluilla asiassa ei ole syytä muuttaa aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen tekemää päätöstä ja oikaisuvaatimus on hylättävä.

Sovelletut lainkohdat

Työaikalain (872/2019) 8 §:n 2 momentti ja 39 §:n 1 momentti.

Päätös on yksimielinen ja se perustuu puheenjohtaja Ahtelan, jäsenten Ilveskivi, Meling ja Salonen sekä varajäsen Virtasen mielipiteeseen.